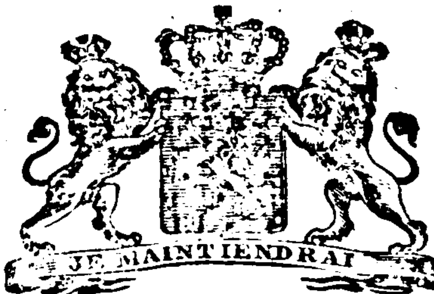
No. 69.

BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG *den 11den Augustus 1827.*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 19den februari.*

Graaf Daru, lid van de kamer der Pairs, heeft onlangs een geschrift uitgegeven, hetwelk in deze dagen de algemeene belangstelling bijzonder heeft opgewekt. Het betreft de statistiek van den franschen boekhandel. „Ik heb" zegt de graaf in hetzelve „veel hooren spreken van het misbruik, het welk van de drukpers werd gemaakt, en ik heb uit dien hoofde derzelver voortbrengselen willen leeren kennen, en, door het te zamen stellen eener intellectuele statistiek, de helling aanwijzen van den geest van het lezend publiek. De werken toch, die het meest worden verkocht, en dus het meest worden gedrukt, worden het meest gelezen; is men daar misnoegd over, dan is het niet genoeg de werking der drukpers te bemoeilijken, maar dan moet men in de eerste plaats den geest der menigte eene andere wending trachten te geven; eene onderneming, verre verheven boven den invloed van eene enkele wet van policie." Alvorens echter eene zoo gewigtige onderneming te beproeven, meent de graaf, dat het noodzakelijk is te onderzoeken de waarheid der klagt, als of de menschelijke geest bij voortduring door de voortbrengselen der drukpers werd bedorven, en dat men, om die vraag te beantwoorden, niet alleen ijdele woordenpraal, maar ook bepaalde opgaven behoeft. Om deze opgaven te erlangen heeft de graaf alle de voortbrengselen der fransche persen, van den jare 1811 tot op den huidigen dag, tot onderscheidene klassen gebragt, en is het hem uit den uitslag van dien arbeid gebleken, dat de geschriften, betrekking hebbende tot de ernstige studien, als godgeleerdheid en geschiedenis, zeer verre de overhand hebben boven die voortbrengselen, welke alleen gerekend kunnen worden tot vermaak der menigte te dienen. Men meent daaruit te mogen opmaken, dat zoo 'er al eenig misbruik van de vrijheid der drukpers mogt worden gemaakt, het 'er verre van af is, dat de geest der menigte door deze vrijheid wordt bedorven. De graaf heeft voorts doen blijken, dat in den jare 1811 (onder de treurige dwingelandij van *Buonaparte*) in Frankrijk ruim 18 millioenen bladen papiers zijn bedrukt, en dat de fransche persen in 18 5 ruim 128 millioenen bladen druks hebben opgeleverd. Deze laatste opgave kan ook dienen, om een denkbeld te geven van het groot aantal gezinnen, welke door het verkorten van de vrijheid van drukken onmiddelijk zullen worden benadeeld.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 20sten februari.*

De berigten uit Griekenland luiden over het algemeen veel gunstiger dan voor een paar maanden. De overwinning van *Karaiskaki*, te Archova behaald, heeft alom den moed doen herleven. Dit opperhoofd heeft buits genoeg veroverd, om zijne krijgsmagt gedurende verscheidene maanden in het veld te houden. Het aantal der zijnen wordt op 6000 begroot en hij staat op den grooten weg naar Salona. De overste *Burbaki* heeft middel gevonden, om een corps palicari te werven, waarmede hij zich met *Coletti* en den overste *Voutier* denkt te vereenigen, welke laatste de gemeenschap van den Seraskier met Thessalie bemoeilijken. De magt van *Fabvier* op Methana werd nog op 800 man geschat, doch van dezelve is een deel ter versterking van de acropolis van Athene gebezigd. De beijersche officieren geven menig belangrijk berigt van den staat van zaken te Naupli, en inzonderheid van de vijandelijkheden, die tusschen de opperhoofden *Grivas* en *Photomara*, die elk een kasteel der vesting commanderen, zijn uitgebroken. De twist is ontstaan door het kwetsen van een der officieren van de troepen van *Grivas* door die van *Photomara*, en de eerste heeft daarop de inwoners doen waarschuwen, dat zij zich binnenshuis zouden houden, om dat hij, geene voldoening kunnende bekomen, zich had voorgenomen, om zijnen tegenstander zelf te tuchtigen. *Grivas* heeft daarop het kasteel van *Photomara* met zijn grof geschut beschoten, doch deze is hem niets schuldig gebleven en schijnt bij dit schutgevaarte de overhand te hebben behouden. Door de tusschenkomst der beijersche officieren is intusschen de vrede hersteld, waartoe ook de zegeteekenen van de overwinning van *Karaiskaki* het hunne hebben gedaan. Deze zegeteekenen bestonden in vier zakken met afgehouwen hoofden, en eene menigte afgesneden ooren, welke, aan draden geregen, door turksche gevangenen festons-gewijze werden gedragen. De europeaansche officieren hebben zich bitter over deze handelwijze beklaagd, doch men heeft hun geantwoord, dat de menigte der Grieken moest zien, om te gelooven. Die officieren beschouwen den toestand der Grieken als dien van Europa in den riddertijd, doch zij verzekeren, dat de onderlinge oneenigheden niet dat gewigt hebben, hetwelk men elders daaraan hecht, en schijnen niet te wanhopen aan het denkbeeld, dat met den tijd nog eenige meerdere orde bij die volken zal kunnen worden ingevoerd.

Vervolg van den brief over de regterlijke magt en het Justitiewezen, voorkomende in de Bataviasche Courant van donderdag den 26 juli jl no 62.

Wij hebben onlangs een werk in het licht zien verschijnen, dat te regt onder de libellen wordt gerangschikt, om den laakbaren toon, welke daarin heerscht tegen een' man van hoogen rang, wiens edelaardige inborst sinds jaren de algemeene achting, eerbied en genegenheid geboden heeft, en die, wat maatschappelijke waarde betreft, met zijnen verwaten aanrander het aller blijkbaarste kontrast vormt; terwijl de zwartste ondankbaarheid alleen in staat was om de onbevredigde eigenliefde, door hoon en laster, op eenen afwezigen te wreken, van wien een enkele opslag van het oog voldoende ware geweest, om den schrijver als te verpletteren! —— Moet ik dus de voortbrengselen van 's mans hart met de geheele wereld diep verachten en verfoeijen, aan die van zijn brein moet ik hulde doen, en, als tolk der gevoelens van een groot gedeelte des publieks, betuigen, dat datzelfde werk wederom de duidelijkste kenteekenen draagt van die grondige algemeene kennis en geleerdheid, waarmede de schrijver tot in de geheimste verborgenheden van ieder wetenschappelijk vak bespiegelend weet in te dringen. — Geen wonder derhalve, dat daarin een aantal punten zoo overtuigend zijn beschreven en betoogd, dat derzelver wederlegging, zelfs aan geoefende pennen, eene moeijelijke taak zal opleveren; en het weinige, dat in vermeld werk, ten aanzien van de regterlijke magt en het justitiewezen, staat opgeteekend, zal ook zonder tegenspraak tot die moeijelijke wederlegging behooren, vermits het gezond verstand aan de beschrijving van dit onderwerp zigtbaar tot leiddraad gediend heeft.

Alvorens ik echter verder ga, en mijne gevoelens omtrent de intestellen regterlijke kollegien te kennen geef, moet ik in de eerste plaats den wensch uiten, dat dezelve op een' gelijken voet als in Nederland ingerigt, en derzelver leden en ministers ook onder gelijke benamingen, als dáár, bekend gesteld zullen worden; niet dat zulks, wel beschouwd, iets zeer gewigtigs ter zake doet, maar om dat wij ons daar door naauwer aan het vaderland verbonden zullen gevoelen; terwijl wij thans nog door de woorden: *Raad van Justitie, Fiskaal, enz.*, welke op onzen geboorte grond sedert lange in vergetelheid zijn geraakt, het aanzien hebben, als of wij eene geheel afzonderlijke natie uitmaakten en niet met de Nederlanders te zamen onderdanen van een' en denzelfden Vorst waren. — Als zoodanig dus zal deze geringe verandering, dunkt mij, politiek nuttig en tevens aangenaam voor de alhier gevestigde Vaderlanders wezen.

En in de tweede plaats moet ik op den voorgrond stellen, dat het mij doelmatig voorkomt, voortaan niet alleen Europeanen, maar ook alle vreemdelingen, onbepaald tot welke natie behoorende, die hier onder de bescherming van ons Gouvernement leven of handel komen drijven, regelregt aan het gebied van den Nederlandsch-Oostindischen criminelen, civielen en commerciëlen regter, als verweerders, te onderwerpen. — Deze meening steunt op de beginselen van het algemeen volkenregt, volgens het welk in alle geciviliseerde Staten, bijaldien geene conventionele bepalingen deswege eene uitdrukkelijke exceptie maken, ieder vreemdeling, in geval van beschuldiging en personele of reële vordering, aan de jurisdictie des regters van die plaats of provincie onderworpen is, waar het misdadig feit is gepleegd, de personele vordering gedaan wordt en de goederen, uitmakende het subject der reële actie, gelegen zijn.—Bovendien bestaan er geene redenen, gewigtig genoeg, om eene verordening van dien aard te keer te gaan, en alleen sophismen, welke hier te land zoo dikwerf ingang hebben gevonden, zijn bekwaam, om het nut en de uitvoerbaarheid daarvan voor eenige oogenblikken in twijfel te doen trekken.

Ik wil dus ten deze geene uitzondering te hebben gemaakt, dan enkel omtrent de Javanen, die op Gouvernements grondgebied woonachtig zijn en eene aanzienlijke volksmassa daarstellen, welke de staatkunde vordert, dat vooreerst ten minste nog, zoo veel mogelijk, aan hare eigene regtspleging worde overgelaten, onder toezigt van Europesche ambtenaren, ten einde die regtspleging, zoo crimineel als civiel, naar ons beter begrip van billijkheid en regt, te wijzigen en te temperen.

Dit alzoo als bepaald beschouwd wordende, vormen wij Europeanen, Chinezen, Arabieren, Mooren, Maleijers, enz. alhier eene talrijke menigte gelijkstandige Justitiabelen; en deze menigte is het, welke tot maatstaf moet strekken bij de beoordeeling der behoefte, welke wij aan regterlijke instellingen hebben.

Men zal mij gewis van geene overdadigheid beschuldigen, als ik nu, van dit punt uitgaande, geheel Nederlandsch Indie te dezen opzigte met eene middelbare provincie van ons Vaderland gelijk stel, en mij voorts louter bij Java bepalende, van oordeel ben, dat wij één geregtshof, drie arrondissements regtbanken en zoo vele kanton-geregten, als er residentien zijn, behoeven, alle met zoodanige magt en uitgestrektheid van regtsgebied, als aan elk dier instellingen respectivelijk behooren te zijn toegekend.

Het hoog geregtshof moet noodwendig zijn te zamen gesteld uit één president, één vice-president en ten minste vier raden, één prokureur-generaal, één advokaat-generaal, één griffier en één kommies-griffier.

Meer dan eens is de bedenking geopperd, wat raadzamer zoude wezen, *of* eenen doorkundigen regtsgeleerde in het Vaderland te kiezen, ten einde hier het hof te presideren, *of* zich omtrent die keuze bij voortduring te bepalen bij ambtenaren, die zich in deze gewesten, door kennis, ervaring en meer andere daartoe noodzakelijke vereischten, tot het bekleeden van zulk eene hooge waardigheid hebben geschikt betoond.—De beslissing van dit vraagstuk is, wel doordacht, niet zoo gemakkelijk, als het aan sommigen zou kunnen toeschijnen; en is het, dat ik mij tot het laatste meer overhellend gevoel,

dan gewis om geene andere reden, als de overtuiging der waarheid van hetgene in het boven aangehaalde werk onder anderen gezegd wordt: *» dat men Indie namelijk in Indie moet leeren kennen,"* het geen op het regterlijke vak even zoo van toepassing is, als op al de overige.—Mogt men dus eenmaal in het geval geraken, om deswege eene stellige decisie te moeten nemen, dan geloof ik, dat de overweging van die zelfde waarheid van eenen beslissenden invloed zal behooren te wezen, bijaldien hier namelijk een persoon te vinden is, (en wij hebben geene redenen om daaraan te wanhopen) die niet alleen in het bloote regt, maar ook in de filosofie van het regt, de staatkunde, enz. eene doorwrochte kennis bezit; iets, dat hier te land nog meer, dan in het Vaderland zelve, vereischt wordt, aangezien de voorzitter van het hoog geregtshof in vele opzigten als minister van justitie in Nederlandsch Indië kan worden beschouwd; eene eminente waardigheid, welke buiten alle kijf ook eminente kundigheden, en bovenal de kennis van algemeene zaken, vordert.

De benoeming van eenen vice-president is wel niet hoog noodzakelijk, maar om de gelijkvormigheid met de kollegien in het Vaderland zoo veel mogelijk in acht te nemen, zoude ik dezelve doelmatig oordeelen.

Een geregtshof, dat, behalve den president, slechts uit vijf leden, de vice president daaronder begrepen, is te zamen gesteld, is voorzeker zoo zuinig berekend, als het maar immer mogelijk is, inzonderheid, wanneer men nagaat, dat er voor de hoven der middelbare provincien in Nederland 13 à 15 raadsheeren zijn voorgedragen. Intusschen vermeen ik, dat dit getal voldoende zal zijn, mits hetzelve geheel en al uit *werkers* besta, en deze voorwaarde wordt des te nadrukkelijker opgegeven, om dat wij in het vertrouwen verkeeren, dat de wetgever, eindelijk eens ook van die wezenlijke noodzakelijkheid doordrongen, de bepaling zal voorschrijven, dat voortaan alle arresten en vonnissen *gemotiveerd* moeten worden, eene bezigheid, welke theoretische bekwaamheden vordert en daarom niet altoos door de griffiers kan worden verrigt.

Alzoo de hooge raad in Nederland in hooger beroep kennis zal nemen van alle zaken, welke raauwelijks voor de geregtshoven der kolonien gebragt worden, en de appellanten gehouden zullen zijn, alvorens in beroep te worden toegelaten, de redenen van hun bezwaar tegen het vonnis ter eerster instantie breedvoerig te ontwikkelen, zoude dit alleen genoegzaam zijn, om het noodwendige van dien maatregel te bewijzen, door dien het uit het voorschrevene blijkt, dat de *judex a quem* in het Vaderland zich niet, even als hier, zal te vreden stellen met een bloot request van den onbeduidenden inhoud, *» dat men zich bij het gewezen vonnis bezwaard vindt"*, en, om dat ijdel motief alleen, ingang in appel zal verleenen.—Zoo lange ondertusschen de regter van de grondige juistheid zijner beslissing aan partijen geene andere bewijzen geeft, als de verzekering *» dat hij met rijpe deliberatie van rade alles doorgezien en overwogen heeft, wat ter materie dienende was en maar eenigzins heeft kunnen en mogen moveren,"* waarop de appellant overal bijzonder weinig vertrouwen stelt, en waar, openhartig gesproken, tusschenbeide ook wel eens een weinigje van Sint-Anna onder loopt, - zoo lange zeg ik, zal het onmogelijk wezen, de motiven tot appel anders optegeven, dan in algemeene bewoordingen, welke, uit zich zelve, tot geene bepaalde toelating of verwerping kunnen leiden.—Doch er zijn nog andere redenen, welke zoodanigen maatregel gebieden en daarvan de heilrijkste gevolgen beloven; te weten, dat de regters, tot eene dergelijke werkzaamheid gedwongen, hunne bekwaamheden van dag tot dag zullen vermeerderen; dat het publiek, onderrigt van de beweeggronden der uitspraken, de jurisprudentie, welke hier algemeen zal zijn aangenomen, zal leeren kennen en dus gewaarschuwd worden, om geene processen te beginnen, gelijk er thans zoo vele, als een louter waagstuk, hoezeer dikwerf met een goed gevolg, worden ondernomen; en dat ten laatste de arme *Judex a quo* eenmaal van zijne dwaling zal overtuigd worden, als hem in een duidelijk gemotiveerd arrest zijne fouten worden aangewezen; terwijl hij zich nu nog, zonder het minste nut, moet vernederd zien door de eergevoelkwetsende en vaak onregtvaardige formule *» en doende het geen voorschreven regtbank had behooren te doen"*; daar het toch bekend is, dat die formule, als een integrerend gedeelte van arresten beschouwd, en dus ook maar altoos gebezigd wordt, om het even, of het verschil van oordeel en beslissing aan latere productien, dan wel aan de hoogere wijsheid de Raadsheeren, is toeteschrijven, welk laatste, *n'en déplaise à personne!* nog altijd aan eenigen twijfel onderhevig zal blijven, tot dat eene reeks van diep doordachte corrigerende motiven dit punt tot eene mathematische zekerheid gebragt zal hebben.

Om den afgebroken draad nu wederom op te vatten; de post van Prokureur Generaal behoort gewis niet tot dezulke, waar van men met grond kan zeggen, dat zij het *Otium cum dignitate* doen genieten; vooral niet in de drieledige betrekking, zoo als dezelve hier bestaat, van Prokureur Generaal, Fiskaal Generaal en Advokaat Fiskaal.—Integendeel: er bestaan geene functien in gansch Nederlandsch Indië, welke meer werkzaamheden en tevens meer kunde en oordeel vorderen, dan deze.

Die post is daarom een van de werkzaamste, dat de Prokureur Generaal, in zijne voorschreven drieledige betrekking, en niet minder als chef der regtspolicie, eene uitgebreide en schier onafgebroken correspondentie heeft voltehouden, dat hij zonder tusschenpoozing met het geven van gewigtige consideratien en adviezen belast is, en dat hem daar te boven nog dagelijks eene menigte criminele vonnissen, ten fine van conclusie, worden toegezonden, welke zoo talrijk zijn, dat ik geenszins schroom te verklaren, dat de genoemde ambtenaar, zonder aan zijne overige zeer dikwijls veel belangrijker werkzaamheden een aanmerkelijk nadeel toetebrengen, sommige artikelen zijner instructie, en speciaal art. 119 van het reglement op de criminele regtsvordering, met geene mogelijkheid, binnen de bij de wet bepaalde termijnen, kan nakomen.

De betrekking van Prokureur Generaal is eene van die genen, waartoe men de meeste kundigheden behoeft, om dat zij teregt, als een wijfpaal, wordt aangemerkt, waaraan de legislative en judiciele magten beurtelings soms geweldig blijven vastkleven; en, om zich uit eene dusdanige onophoudelijke schuring altoos met eer te redden, hiertoe behoort eene vereeniging van begaafdheden, welke slechts aan weinigen te beurt valt.

En die post eindelijk vereischt daarom het meeste oordeel, dat, ten aanzien van policie en justitie, de raadgevingen van den Prokureur Generaal het allereerst worden ingeroepen, en hij dus in de ingewikkeldste en duisterste zaken gehouden is, het eerste, zoo als men zegt, *het ijs te breken*, waartoe voorzeker een gezonde kop en een helder doorzigt de hoofdvereischten zijn; terwijl het voorts aan anderen, wanneer deze eenmaal met het advies van den bedoelden ambtenaar zijn bekend gemaakt, dit moge dan juist of gebrekkig wezen, vrij gemakkelijk valt, om onder het opgeven van eenige tegenbedenkingen, die ook niet altoos steek houden, met alle deftigheid te zeggen *» wij kunnen ons er al of niet » mede vereenigen."* Van de vereischte staatkundige bekwaamheden in eene betrekking, als deze, zal ik overigens niet behoeven te spreken: want, wat is een ambtenaar van hoogen rang, onbepaald tot welk vak behoorende, zonder de kennis van in- en uitwendige politiek? Een wezen, dat buiten de enge sfeer van zijn dagelijksch werk geplaatst, volstrekt tot niets anders kan gebezigd worden.

Dat gevolglijk een man, die zoo vaak met werkzaamheden belast is, welke op het algemeen belang onmiddelijk van eenen goeden, of, bijaldien zijn oordeel faalt, van eenen zeer kwaden en verderfelijken, indruk zijn, boven alles in de gelegenheid behoort te worden gesteld, om *à tête reposée* zijne adviezen rijpelijk te wikken en te wegen, waartoe de overstelping van bezigheden hem geenen genoegzamen tijd *kan* overlaten, dit, dunkt mij, ligt dermate in de menschelijke natuur opgesloten, dat alle verdere betoogen te dien opzigte overtollig zouden wezen. Is het dan niet met reden te bewonderen, dat bij dat talloos tal posten, het welk hier sinds tien jaren is ingesteld, en waarvan het overvloedige thans eerst algemeen ingezien en erkend wordt, men nog nooit bedacht is geweest, aan den prokureur generaal eenen ambtenaar tot bijstand toetevoegen, die, als zijn adjunct, in zijnen naam openlijk handelende, den gewonen arbeid, tot bijzonder nut van den dienst, zoude verligten? En is het bovendien niet eene waarheid, dat, ingeval van afwezigheid, ziekte of overlijden van den prokureur generaal, geen raadsheer, hoe knap dan ook, instaat is, om terstond deszelfs functien naar eisch waar te nemen, al ware het uit geene andere oorzaak, dan deze: dat hem de gang der loopende werkzaamheden van het parket niet bekend is of kan zijn? De benoeming van een advokaat generaal zal eene dergelijke ongelegenheid welke alle oeconomische tegenbedenkingen verwinnen moet, dadelijk voorkomen; en, om de doelmatigheid van die benoeming aantetoonen, heb ik mij derhalve niet enkel op eene gewenschte gelijkvormigheid met de regterlijke instellingen in het Vaderland kunnen beroepen.

De post van kommies - griffier bij het hof is, wat de werkzaamheden der griffie aanbelangt, niet van de dringendste noodzakelijkheid, maar, uit het oogpunt der nuttigheid beschouwd, kan de herstelling van die betrekking onder de wenschelijke zaken worden gerekend, mits dezelve bij uitsluiting aan jonge regtsgeleerden, die pas uit Nederland zijn aangekomen, worde opgedragen, aangezien deze post het meest geschikt is, om hen binnen den kortsten tijd met de behandeling van justitiele en politieke zaken in dit land bekend te maken, zoodat er gewis voor die *pépiniere*, waarvan de schrijver van het meer bedoelde werk gesproken heeft, geen vruchtbaarder grond te vinden is, dan de griffie van het hoog geregtshof; vooral, wanneer dezelve wordt aangekweekt door de hand van een man, als de tegenwoordige griffier, door wiens verstandige en alleraangenaamste leiding, nu reeds eenige jonge lieden tot hoogere bedieningen zijn opgeklommen, die hem daarvoor, dit durf ik van allen vertrouwen, steeds de erkentelijkste genegenheid zullen toedragen.

De Raden van Justitie en de Fiskaals bij dezelve kunnen, dunkt mij, op denzelfden voet, als thans, doch onder de veranderde benamingen van arrondissements regtbanken en officieren van Justitie, blijven bestaan; en eene verbeterde regtspleging zal ook aan hun aanzijn eene betere strekking geven. Intusschen is de vraag wel eens gedaan, of het niet raadzaam zoude zijn, het Geregtshof en den Raad van Justitie te Batavia, even als de hooge raad weleer, in-een-te-smelten, en het hof als dan zoodanig te verdeelen, dat het eene gedeelte in appel, voor de geheele kolonie, en het andere bij eersten aanleg, voor de afdeeling Batavia, zouden regtspreken, gelijk dit onder anderen voor de provincie *Drenthe*, als eene organieke bepaling, is voorgesteld? Ik voor mij weet, tot eene affirmative beantwoording van die vraag, slechts een enkel argument van eenig belang, waarvan ik de waarde gaarne aan het wijzer oordeel van anderen ter beslissing overlaat, dat namelijk uit eene dusdanige vereeniging ook hier te land een *esprit de corps* zoude geboren worden, welke voor de eensluidendheid der regtsbedeeling, welligt van den heilzaamsten invloed zoude wezen.

Over de kanton-geregten, welke thans aan de beurt liggen, zal nader gesproken worden, wanneer ik het artikel *Landraden* onderhanden zal nemen. Deze stof is onuitputtelijk en verdient dus wel eenigzins breedvoeriger beschreven te worden.

Zoo als bekend is, zijn er buiten de volks vertegenwoordiging en de vrijheid van de drukpers, geene hechtere steunpilaren van de grondwet, dan de respective onschendbaarheid der drie hoofdmagten, waaruit alle geregelde Staten zijn te zamengesteld, en de *inamovibiliteit* van de leden der geregtelijke magt vooral is de stevigste waarborg voor de ingezetenen tegen alle willekeur en geweld. Indien het dus den wetgever, waarmede wij ons vleijen, ernst is, ons in de gunsten van het Moederland, dat ons dus verre te dezen opzigte nog altoos als een hoop verstooten stiefkinderen behandeld heeft, gelijkelijk met de overige Nederlanders te doen deelen, dan hebben wij

het vooruitzigt, dat ook hier de leden en de ministers van en bij de judiciele magt voor hun leven benoemd en bij niemand anders ter verantwoording geroepen zullen worden, dan bij hunne meerderen in het eigen vak, even gelijk dit in het Vaderland bestaan zal. Eene definitive bepaling ten deze zal ons genoegzaam doen zien, wat wij daaromtrent te denken hebben en ons tevens voldoende inlichting geven, of wij mogen spreken, dan wel . . . . *diejam sld ija.*

SAMARANG, *den 9den augustus 1827.*

(Het vervolg hierna).

SCHEEPSBERIGTEN.

STRAAT-SUNDA.

Doorgezeild.

Aug. 8—Amerik. schip *Rebuca Siens*, L. Brantz, van Philadelphia den 16den april, naar Canton. — Eng. schip *Brothers*, C. Mottley, van Batavia den 7den augustus, naar Rotterdam.

BATAVIA.

Aangekomen.

Aug. 8—Eng. schoener *Prince Regent*, D. Salmon, van Sinkapoer den 1sten juli.

Aug. 9—stoom-boot *Van der Capellen*, F. W. E. Lange, van Samarang den 7den augustus, passagier: luitenant Jansen.

Vertrokken.

Aug. 9—Portugeesch schip *Providencia*, F. A. de Asevido, naar Macao — schip *Dierika*, J. Hector, naar Riouw, passagier: de heer E. Rovel.—brik *Maria & Elizabeth*, J. P. Kerkhoven, naar Amsterdam. — brik *Marzoek Attetela*, Sech Alie Bin Achmat Hodedie, naar Sinkapoer.

Aug. 10—schip *Faidul Karim*, Sech Said Bin Sicham Bawasier, naar Poeloe-Pinang.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Melampus*: schepen Bonnjinan, Abel Tasman, Nederlands Koningin, Rotterdams Welvaren, Vrouw Helena, Oemar Osman, De Prins van Oranje, Diana, Wilhelmina, Oeij Sinio, Laju, Mastora; stoom-boot Van der Capellen; brikken Tjoempo, Foengfie, Pinhoij, Johanna, Hap Gietok, Elizabeth, Dorothea, De Ondernemer; schoeners Paplin, Dries, Anna. — Eng. schepen Midas, Orpheus, Mariner; brikken Oscar, Mary & Jane; schoener Prince Regent —Amerik. schip Two Brothers; brik Rajah.— Fransch schip La Jeune Clémence. — Deensch schip Helena Therese. — Portugeesch schip Aurora.

SAMARANG.

Aangekomen.

Aug. 4—schip *Bantiar*, P. F. Livingston, van Batavia, met Zr. Ms. troepen.—stoom-boot *Van der Capellen*, F. W. E. Lange, van dito, met Zr. Ms. troepen, passagier: de heer Forestier.

Vertrokken.

Aug. 3—kotter *Dolphijn*, R. Halam, naar Soerabaija. — brik *Experiment*, J. F. Grum, naar Batavia.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Geen.

Vertrokken.

Aug. 4—brik *Tjingsoen*, Oeij I Ok, naar Balie.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Dageraad*; brik *Dourga*; korvet *Triton*; schoeners *Windhond*, *Brak*, transport-boot *No.* 4; schepen Carolina en Jacoba, Baron van der Capellen, Thalia; brikken Kampar, Koepang, De Hoop; schoeners Dracke, Tartar; bark Radjawalie. — Eng. brik Meridian.

ADVERTENTIEN.

De Resident van Batavia maakt ingevolge verkregene autorisatie mits deze bekend, dat op zaturdag den 11den dezer aanstaande, aan de westzijdsche pakhuizen, voor rekening van den lande, publiek zullen worden verkocht:

151,597 ponden overjarige *suiker*,
2000 pikels *Banka's tin*, en
100 koijangs overjarige *rijst*.

en zulks op zoodanige voorwaarden, als ten dage der verkooping zullen worden bekend gemaakt

BATAVIA, *den 7den aug. 1827.*

De Resident voornoemd.
VAN HOGENDORP.

EDICTALE CITATIEN.

Pro Justitia.

Alzoo de Raad van Justitie te Samarang, op het daartoe door den fiskaal bij denzelven Raad R. O., gedaan verzoek, heeft verleend het derde defaut en ten profijte regtens admissie tot het doen eener vierde citatie exsuperabondantie, bij edicte *ad valvas curiae*, tegen woensdag den 12den september 1827, op en tegen alle degenen, die vermeenen eenig regt, actie, aanspraak of pretentie te hebben op eene verlaten praauw met drie pikols en zeven en veertig ponden zout, in het laatst van het jaar 1826 gevonden in de dessa Locang, district Banjavian, regentschap Japara, zoomede op eene te Japara aangespoelde groote jol, waarvan de eigenaars onbekend zijn;

Zoo is het, dat ik *Abraham Pijl*, tweede deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie voornoemd, bij deze voor de vierde maal dagvaard allen en een iegelijk, welke eenig regt, actie of pretentie vermeenen te hebben op de hierboven vermelde verlatene praauw met drie pikols en zeven en veertig ponden zout, zoomede op gemelde aangespoelde groote jol, om op woensdag den 12den september 1827, des morgens te half acht ure precies, in persoon dan wel door gemagtigden te compareren ter openbare rolle van gemelden Raad, ten einde het derde defaut te purgeren, de kosten van dien te refunderen en alsnog te hooren refereren aan den ingediende eisch en stukken, alsmede te zien dienen van intendit, subpoene tegen de nalatigen of non-comparanten, dat zij zullen worden verklaard van hun regt en pretentie te zijn verstoken, en hun deswege zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geafficheerd van de puije van het raadhuis te Samarang, den 3den augustus 1827.

De tweede deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie voornoemd,
A. PIJL.

—Alzoo de Raad van Justitie te Soerabaija, aan den advokaat en prokureur Mr. *C. Hultman*, voor en van wege de desolate boedelkamer, als administrerende den insolventen gemeenschappelijken boedel van wijlen den te Sumanap overleden gepensioneerden luitenant kolonel *J. C. von Wikkerman* en deszelfs gesepareerde huisvrouw *J. S. Fretz*, en den insolventen boedel van wijlen den te Sumanap overleden gepensioneerden luitenant kolonel *J. C. von Wikkerman*, heeft verleend het tweede defaut en eene derde citatie ex superabondanti, bij edicte, tegen alle bekende en onbekende pretendenten, die eenig regt, actie of pretentie op die nalatenschappen vermeenen te hebben;

Zoo is het, dat ik *Dirk Swart*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij gemelden raad, bij deze voor de derde maal dagvaard alle bekende en onbekende pretendenten, die eenig regt, actie, of pretentie op de voorschrevene boedels vermeenen te hebben, om op woensdag, die zijn zal den 5den september 1827, des morgens te half acht ure precies, ter openbare rolle van welmelden raad te compareren, dan wel gemagtigden te zenden, ten einde te zien dienen van intendit, met de verificatien daartoe specterende, en voorts alsnog hun regt, actie, of pretentie te institueren, sub pœne dat aan de non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaanden klokslag, van de puije van het raadhuis te Soerabaija, den 2den augustus 1827.

De eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij den raad van justitie voornoemd,
D. SWART.

VENDU DEPARTEMENT.

Op zaturdag den 11den augustus 1827.

Voor de westzijdsche Pakhuizen, van eene partij suiker, tin en overjarige rijst.

Op maandag den 13den augustus 1827.

Voor het sterfhuis van *Kesler*, in de Koestraat, van bendij's, paarden, huismeubelen, kleederen en andere goederen meer.

Op dingsdag den 14den augustus 1827.

Voor de woning van *Pieter Veltbrugge*, van wagens, paarden, goede huismeubelen, enz.

Op woensdag den 15den augustus 1827.

Voor de gewezene toko van de heeren *Leps* en *Co.*, voor rekening van den gemeenschappelijken boedel van *J. L. Klopprogge* en wijlen deszelfs echtgenoot, vrouwe *M. F. Vogelaar*, van zeer goede lijfeigenen, rijtuigen, gedresseerde bendij en wagen paarden, paarlen, juweelen, gouden zilverwerken, lijwaden, huisraad, glaswerken, enz, en voor rekening van den heer *Leps*, eenige karbouwen, schapen en geiten, eene praauw Panjajak, liggende buiten de Utrechtsche poort, eenige fraaije boek en muziekwerken, behoorende aan den heer *J. van der Hoven*, en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

Alsmede, voor rekening van wijlen *C. Tisper*, van huismeubelen en een gambelangspel.

Voorts, voor rekening van het Gouvernement, van eenige voor 'slands dienst onbruikbare goederen, op het eiland Onrust, bestaande in gebroken masten, stengen en diverse houtwerken, om door de koopers aldaar af te halen.

Op donderdag den 16den augustus 1827.

Voor de woning van *Iap Tiensoeij*, in de binnen Nieuwpoortstraat, van juweelen, goud- en zilverwerken, eene partij kuststeenen, benevens diverse negotie goederen

En precies te 11 ure,

Voor rekening van *J. H. Witt.*

Twee bamboezen huizen, met dies erven, staande nabij den weg van Tanabang, gelegen in het westerveld het 3de deel van het blok O, sub no. 3, 4 en 5, bij de verponding doorloopende onder no. 7560 en 7561.

Op vrijdag den 17den augustus 1827.

Voor een huis in de Koestraat, van wagens, paarden, huismeubelen en andere goederen meer.

En precies te 11 ure.

Ten overstaan eener kommissie uit den landraad der ommelanden van Batavia, krachtens vonnis van denzelven raad, in dato 25 april jl. no. 12, bij executie, voor en van wege *J. N. van der Palm* qq., mede executeur in den boedel van wijlen *J. M. Baljee*, als speciaal eerste verbandhonder, blijkens schuldkennis op den 27sten februari 1823, voor kommissarissen uit den raad van justitie gepas-

geerd. de landen Poeloe Gadong, enz. toebehoorende aan den chinees *Oaw Ka ghouw*, in de couranten van den 21, 23 en 26sten juni jl., breeder omschreven.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Pro justitia.

Op donderdag den 3osten augustus 1827 's morgens te 9 ure, zal door den vendumeester dezer stede, alwaar ten dien dage vendutie zal worden gehouden, ten overstaan van eene kommissie uit den Raad van Justitie te Samarang, op vordering en ten bijwezen van den deurwaarder bij gemelden raad, krachtens appointement van executie in dato 18 juli 1827, door den raad van justitie voornoemd verleend aan den fiskaal R. O., bij gezegden raad, impetrant in cas van borgtogt contra *Petrus Klerks* en den chinees *Soeij Ketjok*, gedaagden in cas voorschreven, publiek verkocht worden:

Zeker steenen met pannen gedekt huis en erf, staande en gelegen in de Conijne-straat, binnen deze stad, in eigendom toebehoorende aan voornoemden *Petrus Klerks*.

Die gading hebben om voorschreven steenen met pannen gedekt huis en erf te koopen, die komen ten dage, datum, uur en plaats voorschreven aanhooren de conditien en doen hun profijt.

Aldus gedaan en gepubliceerd te Samarang, den 31sten juli 1827.

De tweede deurwaarder en gezworen exploiteur bij den raad van justitie voornoemd,
A. PIJL.

—Op het koningsplein, ten huize van *Ament*, te bekomen, tegen contante betaling in kopergeld, boter à *f* 1 per pond, onharige padie à *f* 40 de 100 bossen.

—Bij *Keuchenius, Ament* en *Co.* zijn te bekomen de goederen aangebragt per den PRINS VAN ORANJE, als: hammen, kazen, ingelegde en gedroogde groenten, gedroogde vruchten, keukenzuren, bessensap, slaolie, ansjovis, kurken, koek en banket, enz.

BATAVIA, *den 10den augustus.*

—Te koop, het huis nabij Tanabang, bewoond door en te bevragen bij G. MACLAINE.

—Bij *I. E. Hartgers* zijn te bekomen dames touren, kanten, voiles en doekjes, heeren en dames kousen en sokken, schilpadden kammen, manshoeden, gemaakte hemden, kinderspeelgoed, gekleede en ongekleede poppen, boter, hammen, kazen en diverse goederen meer.

BATAVIA, *den 9den augustus 1827.*

—Indien niet vroeger uit de hand verkocht, zal in den loop van deze maand, publiek geveild worden het hecht en sterk schip, genaamd BONNYNAN, met deszelfs ruimen inventaris, de dag nader te bepalen.

—*The good Ship BONNYNAN will be sold by public auction, in the course of this month, the day to be made known hereafter, should the same not be disposed of previously by private sale.*

BATAVIA, 8th aug. 1827. MILN, HASWEL & CO. THOMPSOM, ROBERTS & CO.

STERFGEVALLEN.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van 27 jaren, mijn geliefde echtgenoot *J. M. Esche*, mij nalatende drie onmondige kinderen; alle degenen, welke iets van den boedel te pretenderen hebben, dan wel aan denzelven verschuldigd zijn, gelieven daarvan opgave te doen, binnen den tijd van twee maanden.

PASSAROEANG, *27 juli 1827.* F. PIETERSEN, wed. *J. M. Esche, testam. executrice.*

—Heden overleed de heer *Paulus Matheas Kesler*.

Allen die iets te pretenderen of verschuldigd zijn aan deszelfs boedel, gelieven daarvan opgave te doen binnen zes weken aan

VAN PUTTEN, en NOORDHOORN.
BATAVIA, *7 augustus 1827.* *Testamentaire executeuren.*

—Heden overleed, aan verval van krachten, de weledele heer *J. F. Drijsen*, gepensioneerd civiel ambtenaar.

Die te vorderen hebben of verschuldigd te zijn aan den boedel, worden verzocht opgave te doen binnen den tijd van drie maanden, na dato dezer, aan de ondergeteekende testamentaire executeuren.

TAGAL, *den 28sten juli 1827.* J. FABER, en J. F. WILLEMSEN.

NAGELATEN BOEDELS.

Debiteuren en crediteuren aan den boedel van wijlen den op heden alhier overleden 2den luitenant der 18de afdeeling nationale infanterie *Maurits de Wolff*, worden verzocht, binnen den tijd van zes weken, opgave of betaling te doen aan de ondergeteekende kommissarissen.

30 juli 1827. VAN EEUSOM, *2de luit. kwart.* SCHALK, *chir der 3de kl.*

—De insolvente boedel van wijlen *J. Isel* aan de desolate boedelkamer overgegeven zijnde, zoo wordt bij deze elk en een iegelijk opgeroepen, die daarvan iets te vorderen heeft, dan wel daaraan verschuldigd is, om opgave of betaling te doen, binnen den tijd van zes weken, gerekend van heden.

Namens de desolate boedelkamer.
SOERABAYA, *den 2den augustus 1827.* *De Secretaris,* ARRIENS.

—Alle degenen, die iets verschuldigd zijn of te pretenderen hebben van den boedel van wijlen den op de Baviaan overleden heer *Connolaij*, geven hiervan binnen den tijd van twee maanden kennis aan

De agenten der Soerabaijasche weeskamer te Grissee.
ZIJLSTRA.
J. H. B. MAHIEU.

—Die te vorderen hebben of verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den heer *Jean Quinemant*, gelieven daarvan binnen den tijd van zes weken, na dato dezer, opgave of betaling te doen, ten kantore van den notaris *Bosse*.

BATAVIA, *11 augustus 1827.* *De testamentaire executeur,* A. CUNIJ.

—Alle degenen, welke te pretenderen hebben van, dan verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den majoor der infanterie *Kirchmaijer*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, binnen veertien dagen na dato

BATAVIA, *den 10den aug. 1827.* *aan den mede-executeur testam* DE KOCK VAN LEEUWEN.

POST-KANTOREN.

BATAVIA.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het postkantoor te Batavia, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar	schip	kapitein
Amsterdam,	*Ned. schip Abel Tasman*,	D. F. Baas.
Engeland,	*Eng. schip Midas*,	Bligrie.
Ternate,	*Ned. schoener Anna*,	V. Vallet.
Bordeaux,	*Fransch schip La Jeune Clémence*,	Baudouin.
Antwerpen,	*Deensch schip Helena Therese*,	Henderson.
Makasser,	*dito Paduakan*,	Djin Jamseeng.
Idem,	*Ned. praauw Paduakan*,	Ceij Tjenghan.
Idem,	*dito praauw Paduakan*,	Tjoa Giong.

Het paket brieven voor Nederland, met kapitein *D. F. Baas*, voerende het schip ABEL TASMAN, zal op zaturdag den 11den dezer, vóór twaalf ure, worden gesloten.

BATAVIA, *den 9den aug. 1827.* *De Postmeester,* P. A. BIK.

VERTREKKENDE SCHEPEN.

Vracht naar Nederland of Engeland met het snelzeilend Engelsche schip MARINER, kapt. *Norsworthy*, te beladen te Samarang.

MACLAINE, WATSON en Co., *Batavia*
J. MACNEALL, *Samarang.*

—Passage met het Nederlandsche schip DIANA, kapitein *F. Meulenbroek*, bestemd naar Antwerpen, zullende in het begin van september vertrekken, te bevragen bij de factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij of bij haren agent te Samarang.

BATAVIA, *10 augustus 1827.*

VERTREKKENDE PERSONEN.

H. J. Domis, gewezen Resident van Samarang, die plaats zullende verlaten, heeft de heeren luitenant kolonel *Beer*, raad van justitie *Gezelschap*, haven- en equipagemeester *van Blommesteijn*, pakhuismeester *Te Mechelen* verzocht, om zijne zaken aldaar te vereffenen, en verzoekt dienhalven diegenen, die eenige uitstaande zaken met hem hebben, zich aan hen of hem zelven te melden, dan wel aan de heeren *Ten Brink* en *Reijnst* te Batavia.

—De luitenant ter zee der eerste klasse *D. H. Kolff jun.* vertrekt naar Nederland.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

Bal en Souper in de Societeit de Vriendschap, op zaturdag den 11den augustus.

De Secretaris,
D. P. M. KOENEN.

—De ondergeteekende, met toestemming van de stedelijke politie dezer stad, aan het vierkant bij de Werf, een logement, koffij- en leverantie-huis van allerhande ververschingen aan de schepen, opgerigt hebbende, heeft de eer het publiek hiervan mits deze te verwittigen, recommandeert zich in ieders gunst en recommandatie, belovende eene prompte en, zoo veel eenigzins in zijn vermogen is, eene civiele bediening.

BATAVIA, *10 aug. 1827.* H. BROES.

—Dagelijks rijdt een Postwagen

Van Batavia bij het vierkant.	van Weltevrede van het koffijhuis van den heer *Zimmerman*.
Om 7 ure 's morgens.	Om 8 ure 's morgens.
« 12 « 's middags.	« 2 « 's middags.
« 4 « dito.	« 3 « dito.
« 6 « 's avonds.	« 7 « 's avonds.

De prijs der plaatsen is 10 stuivers per persoon.

De wagen rijdt door de Nieuwpoortstraat, over Molenvliet, Rijswijk en door het Militair Kampement, en zullen de medérijdenden onderweg in of uit stappen kunnen.

TE BATAVIA, TER LANDS DRUKKERIJ.